

Innspill til Fellesskoleutvalget

Fellesforbundet ønsker med dette og gi noen kortfattede innspill til utvalgets arbeid. Vi er LOs største forbund for privat sektor med ca. 175.000 medlemmer. Mange av våre medlemmer har yrkesfaglig bakgrunn. Landsmøtet vårt har vedtatt et mål om en leksefri heldagsskole på sikt som er mer praktisk rettet, og i enda større grad legger vekt på mangfold og inkludering.

1. Hva legger dere i begrepet fellesskolen?

Fellesskolen for oss er den offentlige grunnskolen med vedtatt overordnet rammeverk og læreplaner, utviklet, lovfestet og forankret demokratisk gjennom storting og regjering.

Fellesskolen skal gi alle barn og unge, uavhengig av forutsetninger, økonomi og kulturell bakgrunn, et trygt og inkluderende læringsmiljø. Læring bør skje gjennom utvikling av så vel praktiske som intellektuelle ferdigheter. Alle elever skal føle seg sett og bekreftet. Det krever ressurser i form av pedagogisk personell og andre ansatte i skolen, som miljøarbeidere. Vi mener læring og sosialisering skjer best gjennom varierte opplæringsarenaer, og ikke kun i klasserommet.

2. Hva mener dere det er viktigst å bevare ved dagens skole?

Den norske fellesskolen hviler på et verdigrunnlag med en noe mykere inngang til læring enn en del andre land der konkurranseelementet og resultatorienteringen står høyt. Det er positivt at det er vektlagt lavere satser i SFO, mer lesing og mer fysiske læringsmidler, i tillegg til de digitale som må brukes fornuftig. Det er også positivt at det er satt mer fokus på tiltak mot mobbing og mer inkludering i skolen.

Overdreven vekt på karakterer og målbare skoleresultater, skaper stress og gir også en ensrettet og unyansert definisjon på hva som er gode læringsresultater. Det er selvsagt viktig å lære seg å lese, skrive og regne, men overdreven måling og kartlegging av ferdigheter, mener vi kan virke mot sin hensikt. I arbeidslivet er sosiale og menneskelige verdier og ferdigheter helt avgjørende for å lykkes. Dette bør i enda større grad vektlegges i det pedagogiske rammeplanverket.

3. Hvilke utviklingstrekk i samfunnet mener dere utfordrer fellesskolen?

I tillegg til økonomiske aspekter, der mange kommuner må kutte uforsvarlig mye i skoletilbud, ser vi enkelte juridiske og organisatoriske utviklingstrekk. Vi ser en målstyrt skole der mange føringer kommer ovenfra og ned fra det store nasjonale utdanningsbyråkratiet. Det kan medføre lite frihet, fleksibilitet og tillit på den enkelte skole til å finne egne løsninger utfra lokale forutsetninger og fortrinn.

En overdreven vekt på nasjonale føringer og retningslinjer gir mer vekt på metoder enn faktisk kunnskap. For eksempel sies det i lesestrategien at det må leses mer fysisk, men ikke konkret hva: Ibsen, Bjørnson, andre?

Når det gjelder sosiokulturelle utviklingstrekk er det krevende å sikre en skole som inkluderer alle, en skole som håndterer sosiale medier på en god måte og som forebygger konflikter og grupperinger. Det er viktig at alle skoler har handlingsplaner der elevene selv får medvirke til kampanjer mot mobbing, og at elever får være med å foreslå aktiviteter. Elevdemokratiet er mer enn å holde en tale på 17. mai.

Skolen må ikke få status som et hvilket som helst forvaltningsorgan, der hver minste handling blir vedtak som kan påklages og som pådriver omfattende prosesser og høringer som krever uforholdsmessig store ressurser. Den sunne fornuften må få større plass, i tillegg til tillit og utøvelse av godt skjønn. Her har alle i skolens omgivelser et stort ansvar; ikke minst foreldrene som må se lenger enn sine egne barn.

Vi ser også at ressurssituasjonen og byråkratiet hindrer en mer variert skole. Det vi trenger er mindre klasser, slik at det kan tilrettelegges for undervisning med mer variasjon, gjerne ved bruk av uterom, skoleverksteder og naturen.

Kampanjer og prosjektarbeid er veldig viktig for å bygge identitet, samarbeid, og lære å hjelpe andre for eksempel gjennom å samle inn penger til gode samfunnsformål. Vi mener at skolen har gjort seg for avhengig av pedagoger. Det bør åpnes mer opp for ansettelser av miljøarbeidere, helsetjeneste mv. Det som trengs, er faste og trygge voksne som barn og unge kan prate med og henvende seg til. Det kan være lettere å kontakte en miljøarbeider enn egen pedagogisk klassekontakt.

For å inkludere foreldre mer, foruten FAU, klassekontakt osv., kan skolene åpne mer opp for inkluderende aktiviteter der også foreldre deltar. En åpen skole for alle også på kveldstid en gang i uka med foredrag, matlaging, kinokveld, praktisk verksted osv., kan være en god ide. Skolen kan være sosialt lim og fungere som en lokal arena for mangfold og integrering. Skolen kan også fungere som fritidsklubb for barn og unge på kveldstid.

4. Hva skal skolens viktigste oppgaver være i framtiden?

Skolen skal forme oss som selvstendige og gode samfunnsborgere, utstyrt med gode verdier. Det er svært viktig at fremtidens skole baserer seg på sanne fakta og at læringen skjer gjennom variert bruk av læringsmidler. Fellesskolen skal gi alle muligheter til læring og livsmestring; samtidig må det erkjennes at vi ikke er like. Skolen må kunne tilpasses til den enkeltes forutsetninger så godt som mulig.

Fellesforbundet, 30. mai 2025

Joachim Espe
Forbundssekretær med ansvar for utdanningspolitikk